

Waarom kost de restauratie van het Dudok gebouw veel geld?

Het benzinstation met transformatorhuisje uit 1954-1955 naar ontwerp van W.M. Dudok vertegenwoordigt algemeen belang op basis van de:

- **cultuurhistorische waarde** want het betreft een bouwkundig exponent van de naoorlogse jaren en in die zin bezit het benzinstation symboolwaarde voor de groeiende welvaart en heeft het ijkwaarde voor de daarmee nauw verbonden toenemende automobilititeit in Nederland;
- **architectuurhistorische waarde** want het is een belangwekkende proeve uit het rijke oeuvre van W.M. Dudok en vormt een mijlpaal in de geschiedenis van het naoorlogse bouwen in ons land;
- **architectuurhistorische waarde** want het betreft in typologisch opzicht een zeer vroeg voorbeeld: het ontwerp van het prototype dateert uit 1953, het gaat om een gestandaardiseerd ontwerp dat in geheel Nederland is gebouwd;
- **architectuurhistorische betekenis** want het is het laatste functionerende benzinstation van een type waarvan tot 1967 in Nederland 112 exemplaren zijn gebouwd: het exemplaar te Groningen is het enige nog in bedrijf zijnde benzinstation van dit type;
- **architectuur- en bouwhistorische betekenis** want de toegepaste constructie geldt als interessant; deze bestaat uit een stalen kap die door middel van trekstangen aan stalen kolommen is bevestigd en verder is het frame van de winkelruimte van staal;
- **markante verschijningsvorm** en de esthetische hoedanigheid van het object (met de twee licht hellende dakvlakken en de ruimhartige toepassing van glas) aangezien deze karakteristieken in hoge mate bijdragen aan de functionaliteit en aan de beeld- en herkenningswaarde van het benzinstation;
- **gaafheid** want het object bevat ten opzichte van het oorspronkelijke ontwerp slechts enkele ondergeschikte wijzigingen.

Het gaat hier om een heel bijzonder gebouw uit de jaren vijftig dat nooit gebouwd is met de intentie om zo lang te blijven staan. Dat blijkt ook wel uit het feit dat er van de 112 exemplaren maar twee bewaard zijn gebleven, waarvan er één nota bene bij een museum staat. *Gebouwen uit de jaren vijftig worden vaak gekenmerkt door een matige kwaliteit van bouwen: door de wederopbouw moest het immers snel, goedkoop en met de materialen die beschikbaar waren.*

Vandaar dat het Dudokgebouw in de eerste plaats bouwkundig hersteld moet worden: Er moet betonrot verholpen worden, stalen kozijnen moeten worden gedemonteerd en naar een werkplaats getransporteerd worden om daar onder speciale omstandigheden hersteld te worden. Het bovenste deel van de puin is ooit volledig dichtgepuurd, dit moet voorzichtig verwijderd worden omdat daaronder door vocht roestvorming heeft plaatsgevonden. Het bestaande en monumentale glas moet voorzichtig verwijderd en opgeslagen worden, ook als we dat niet hergebruiken. Openingen moeten weer werkend gemaakt worden en de voordeur weer naar de oorspronkelijke plek gebracht. Aan de binnenzijde moet met eenzelfde voorzichtigheid gehandeld worden: Nieuwe tegels worden van de monumentale tegels verwijderd, toiletruimten worden hersteld en de zeer zeldzame vitrines moeten met grote zorgvuldigheid gerestaureerd worden.

De transformator is inmiddels uit het gebouw verhuisd en wordt straks weer teruggeplaatst. Hiervoor worden de bestaande muren van het netstation verwijderd en nieuwe muren teruggeplaatst. De betonvloer moet hiervoor versterkt worden. Al het leidingwerk onder de vloer moet vervangen worden.

De twee gevels bij het netstation zijn in de oorspronkelijke situatie bekleed met stalen platen die op de kozijnen gelast zijn. Deze stalen platen zijn verroest en verbogen en moeten vervangen worden. Van deze gevels wordt een moderne en duurzame interpretatie gemaakt door de toepassing van PV-panelen voorzien van afbeelding. Deze afbeeldingen laten de geschiedenis van het gebouw zien, vertellen het verhaal.

Het gebouw moet ook verduurzaamd worden, waarbij ook lang niet alles mogelijk is omdat de monumentale waarden gerespecteerd dienen te worden, en er bovendien bouwfysisch

voorzichtig gehandeld moet worden. Zo betekent rücksichtslos isoleren dat er met zekerheid vochtproblemen gaan ontstaan. In dat kader is ook ventilatie van groot belang, maar bijvoorbeeld ventilatieroosters zijn uitgesloten. Vandaar dat nu gedacht wordt aan gelaagd glas met zonwerende coating, verwarming en ventilatie door middel van een lucht-warmtepomp waarvan de buitenunit achter het gevelrooster komt te staan, PV panelen met afbeelding als gevelbekleding bij de gesloten gevels en PV-folie over de dakbedekking zodat daar geen panelen in het zicht komen. Water wordt elektrisch verwarmd.

Bovenstaand zijn enkele ingrediënten waarmee de relatief hoge kosten voor dit gebouw worden verklaard. Deze zijn stuk voor stuk kostbaar. Maar het belangrijkste is dat het hier echt om een bijzonder gebouw gaat, niet voor niets Rijksmonument en in 2013 gekozen tot mooiste naoorlogse gebouw van Groningen. We zijn als stad en eigenaar van het gebouw verplicht het gebouw met grote zorgvuldigheid te behouden en bruikbaar te maken voor de komende decennia vanwege de waarden en betekenissen die hierboven zijn genoemd.

Het gaat daarbij om specialistisch werk dat niet met de gewone bouw vergeleken kan worden. Er zijn ook maar weinig aannemers die dit goed kunnen.

Het bedrag bestaat omdat het specialistisch werk is dan ook voor een deel uit advieskosten voor het op de juiste wijze aanpakken zoals constructief advies, waardstelling, duurzaamheidsadvies, erfgoed-adviezen, architect en gemeentelijke plankosten.